

Валентин ЯКУШИК
(Київ)

КОНКУРУЮЧІ СТРАТЕГІЇ ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ КОНСТРУКТИВНОГО СИНТЕЗУ

У політичному просторі України циркулює багато текстів, в яких відтворена достатньо гостра полеміка щодо стратегії динамічного розвитку України. Водночас значна частина таких текстів не відповідає головним критеріям цієї стратегії:

- спрямованості на досягнення принципових цілей;
- базуванні на наявних можливостях.

В Україні є лише кілька потужних центрів, здатних на розробку серйозних загальнонаціональних стратегій. До такого типу роботи деякими представниками української політичної еліти активно залучаються іноземні фахівці та центри. Безумовно, є також і стратегії розвитку України, що розробляються закордонними центрами передусім для використання закордонними економічними та політичними структурами.

Хто є суб'єктом процесу синтезування всього конструктивного, що міститься в наявних стратегіях розвитку України? Здається, що крім держави в наших умовах на це нібито ніхто інший нездатний. Але і держава поки що також на це не спроможна, бо у ній відсутні динамічні, гнучкі політичні інститути.

Де знаходиметься внутрішнє джерело концептуальної влади? Відповідні приклади різних типів інституціональних форм добре відомі: 1) в сучасній Росії — наближені до Президента інтелектуальні центри (зокрема, центр Г. Грефа); 2) в Сінгапурі та Тайвані в період "керованої демократії" — це неформальна команда однодумців, що повністю підтримує Президента і спирається на структури правлячої партії; 3) в Британії — різноманітні фокус-групи професіоналів, що на базі процедур плюралістичної демократії готують так звані "білі" та "сірі" книги з конкретних актуальних, політично гострих питань, і виносять їх на широке обговорення.

Є дві головні суто організаційні форми: 1) коли розробка і синтезування стратегій є прерогативою вузької групи фахівців (в авторитарних державах або за умов тих чи тих варіантів мерітократії — влади професіоналів, кваліфікованих і морально відповідальних людей); 2) коли саме написання стратегії є процесом створення такого центру і такої команди, які здатні реалізувати концептуальну владу в суспільстві. На наш погляд, друга форма є пріоритетною. Вона впроваджена у Фінляндії та Новій Зелан-

дії (доцільно подивитися на Інтернет-сайти їхніх міністерств). Водночас у сучасній Польщі робиться все можливе, щоб стратегічне мислення стало найголовнішим інструментом діяльності державних структур усіх рівнів.

В умовах номенклатурно-олігархічних суспільств такі підходи можуть запроваджуватися лише локально та регіонально (на певних територіях, у конкретних громадах чи секторах). У країнах "реального соціалізму" стратегічне мислення було прерогативою лише центру. В Україні фактично відсутні навички стратегічного мислення, що відображається на функціонуванні суспільства. Сподіваємося, що серйозне осмислення сучасної критичної ситуації, діалог між усіма живими і динамічними силами та залучення наявного світового досвіду призведе до поступового перетворення України у державу, що має достойні перспективи.